

підвищення еколого-економічної ефективності міського землекористування.

Характерною ознакою 2 та 3 програми є мінімальна кількість заходів щодо охорони земель.

Очевидно, що регіональні програми мають орієнтуватись на державну програму використання та охорони земель. Але у зв'язку з прийняттям 11 жовтня 2016 року постанови Кабінету Міністрів України «Про ефективне використання державних коштів», в п.12 якої передбачено припинення підготовки проектів нових державних цільових програм, що потребують додаткового фінансування з Державного бюджету [4], марно очікувати на розробку та затвердження такої програми.

Отже, на нашу думку, набуває актуальності, по-перше, питання оновлення Концепції Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2020 року з урахуванням нових викликів та ризиків для України, обумовлених воєнними подіями на сході нашої держави, деградацією земель по всій території України, Європейською інтеграцією та з урахуванням доктринальних підходів щодо розвитку сучасної державної земельної політики, яка має базуватись: 1) на методологічних і доктринальних засадах функціонального використання землі; 2) на конституційних положеннях і принципах регулювання земельних відносин; 3) на використанні норм міжнародного публічного і приватного права, а також права ЄС про охорону та використання землі в межах державного кордону [3, с. 51]; по-друге, питання розробки та затвердження обласними радами регіональних програм використання та охорони земель із конкретними заходами по напряму охорона земель, які передбачені в Національному плані дій боротьби з деградацією земель, а відповідальними за виконання по яким визначені обласні державні адміністрації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Малишева Н.Р. Розділ 8 Основні функції управління в галузі охорони навколишнього природного середовища // Екологічне право України. Академічний курс: Підручник. – Друге видання / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – 720 с. – С.188-194.
2. Мірошніченко А.М. Земельне право України: Підручник. – 3-тє видання, допов.і перероб. – К.: Алерта, 2013. – 512 с.
3. Носік В.В. Проблеми земельної політики України і шляхи їх розв'язання: позиції експертів // Національна безпека і оборона. – 2009. – №3. – С.50-52.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про ефективне використання державних коштів» від 11 жовтня 2016 року № 710 // Урядовий кур'єр. – 2016. – 20 жовтня. – №196.
5. Шульга М.В. Правові засади державної земельної політики України // Право України. – 2012. – №7. – С.22-27.
6. <http://www.myland.org.ua/index.php?id=1532&lang=uk>
7. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2133-15>
8. <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-programi-vikoristannja-ta-ohoroni-zemel-m-doc278844.html>
9. http://zemreszak.gov.ua/index.php?itemid=1&catid=2:2010-10-20-19-51-05&id=1342:-2016-&option=com_content&view=article

ФРАГМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА І КОНФЛІКТ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ У КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Костицька С.

(студентка IV курсу ОКР «Бакалавр» юридичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка)

Інформаційна революція і надшвидкі темпи розвитку сучасного техноінформаційного простору обумовлюють перманентне розширення кола суспільних відносин, які потребують належного врегулювання, зокрема, що стосується формування третього та четвертого покоління прав людини, виникнення ряду нових об'єктів правового регулювання та перенесення найбільш вагомих питань у сферу міжнародно-правового

регулювання. Цілком аналогічна ситуація спостерігається у площині міжнародного екологічного права.

Постійне зростання кількості міжнародних договорів глобального та регіонального характеру викликає явища «нагромадження договорів» («treaty congestion») [1, с. 697] та фрагментації міжнародного права.

Питання фрагментації міжнародного права як закономірного результату диверсифікації та ускладнення системи відносин, винесених на рівень міжнародного регулювання, не лише відображено у площині доктринальної дискусії, а й проаналізовано Комісією з міжнародного права ООН, зокрема, у Звіті «Фрагментація міжнародного права: складнощі, які виникають із диверсифікації та розширення сфери охоплення міжнародного права». Зокрема, Звіт містить вказівку на беззаперечну кореляцію між явищем диверсифікації міжнародного права та забезпеченням виконання принципу правового плюралізму, оскільки врегулювати широкий спектр відносин міжнародного рівня «жодна однорідна, ієрархічна та узгоджена метасистема норм реально не є спроможною», тож питанню врегулювання розбіжностей та колізій у міжнародному праві має надаватися особлива увага [2, с. 248].

Спеціаліст у галузі міжнародного права і колишній Генеральний директор Міжнародної організації праці Вілфред Дженкс у своїх працях акцентував увагу на двох ключових аспектах, пов'язаних із фрагментацією міжнародного права: по-перше, розвиток права міжнародних договорів у історично, функціонально чи регіонально детермінованих відособлених групах, які існують автономно, що обумовлює наявність конфлікту між режимами міжнародних договорів; по-друге, поширена практика ревізії міжнародних багатосторонніх договорів та її юридичні наслідки [3, с. 403].

Конфлікт між режимами міжнародних договорів, особливо показовий у парадигмі міжнародного екологічного права, проявляється у наявності паралельного регулювання різними міжнародними договорами одного й того ж питання, а також у відсутності ефективного механізму їх реалізації.

Питання частково було поставлено перед Міжнародним трибуналом ООН із морського права, коли у справі «MOX Plant Case» (Mixed-oxide fuel - різновид ядерного палива) між Ірландією та Великою Британією суд постановив, що «хоча Конвенція із захисту морського природного середовища Північно-Східної Атлантики (OSPAR), Договір про заснування Європейської Спільноти (Treaty establishing the European Community) та Договір про заснування європейського співтовариства з атомної енергії (Євратом) містять права чи зобов'язання подібні за змістом чи ідентичні із правами і зобов'язаннями, встановленими Конвенцією ООН з морського права (UNCLOS), права і зобов'язання за цими договорами існують окремо від тих, що передбачені Конвенцією ООН з морського права [4, с. 9].

Як зазначають Задорожній О. В. і Медведєва О. М., фрагментація міжнародного екологічного права пов'язана з «існуванням спеціальних автономних режимів усередині галузі, часто неузгоджених і конфліктуючих як між собою, так і зі спеціальними режимами в рамках інших галузей міжнародного права» [5, с. 149]. З огляду на це варто згадати, наприклад, міжнародні договори природоохоронного спрямування, у яких містяться спеціальні торгові зобов'язання, які конфліктують із торговельними зобов'язаннями за договорами Світової організації торгівлі.

Ключова проблема, яка постає зараз перед світовою спільнотою, зокрема, перед спеціалістами у сфері міжнародного права захисту навколишнього природного середовища, полягає не стільки у викоріненні фрагментації міжнародного екологічного права, скільки в пошуку шляхів узгодження конфлікту правових режимів, наприклад, шляхом акцентування уваги на питання інтерпретації та застосування міжнародних договорів [6, с. 6].

Висновки. Характеризуючи фрагментацію міжнародного права у сфері захисту навколишнього природного середовища, важко говорити про її однозначно негативний чи

позитивний ефект. Фрагментація закономірно виникає внаслідок множинності режимів та інституцій із подібними або суміжними об'єктами і логічно спричиняє дублювання чи конфлікт міжнародно-правових норм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Edith Brown Weiss, "International Environmental Law: Contemporary Issues and the Emergence of a New World Order", Georgetown Law Journal. – Georgetown - 1993.
2. Fragmentation of international law: difficulties arising from the diversification and expansion of international law. International Law Commission. UN General Assembly, Fifty-eighth session A/CN.4/L.682, para. 493. – Geneva - 13 April 2006.
3. C. Wilfried Jenks, "The Conflict of Law-Making Treaties", BYBIL vol. 30, (1953) p. 403.
4. MOX Plant case, Request for Provisional Measures Order (Ireland v. the United Kingdom) (3 December 2001) International Tribunal for the Law of the Sea, ILR vol. 126 (2005) p. 273, para. 50.
5. О.В. Задорожній, М.О. Медведєва. Міжнародне право навколишнього середовища. Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київ – 2010
6. Karen N. Scott. International environmental governance: managing fragmentation through institutional connection. International Environmental Governance. School of Law, University of Canterbury, New Zealand. Four Societies Conference: International Law in the New Era of Globalisation. pp 207-238. Awajishima - 2010 http://booksandjournals.brillonline.com/content/books/9789004228818;jsessionid=jwEifC2K4_Y8IvIHCM-jhaTm.x-brill-live-03

ПРИНЦИП ЕКОЛОГІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Краснова М.

*(доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри екологічного права
юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка)*

1. *Екологізація – важливий принцип екологічного права, який означає впровадження екологічних вимог у матеріальне виробництво на основі комплексності рішень з питань охорони навколишнього природного середовища, використання і відтворення відновлювальних природних ресурсів, шорокого впровадження новітніх технологій (п. «г» ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»).* Так само засади екологізації передбачаються принципами державної екологічної політики, зокрема, таких як: врахування екологічних наслідків під час прийняття управлінських рішень, при розробленні документів, які містять політичні та/або програмні засади державного, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку; міжсекторальне партнерство та залучення зацікавлених сторін (розділ 2 Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року») тощо. Тому питання екологізації національного законодавства як процесу впровадження норм екологічного права в акти тих галузей законодавства, які регулюють управлінську, господарську, рекреаційну та іншу діяльність в тій мірі, в якій такі види діяльності впливають на навколишнє природне середовище, стає надзвичайно актуальними.

2. Питання *екологізації національної правової системи* торкаються передусім класичних правових наук, якими є теорія та історія держави і права, цивільне право, конституційне право тощо. Адже саме ці науки мають виробити єдині підходи щодо актуалізації формування комплексу правових заходів з реалізації концепції сталого розвитку в Україні, екологічної доктрини України, одним з важливих напрямків якої є створення механізму забезпечення врахування екологічних вимог у нормах права всієї національної системи законодавства. Щоб забезпечити належний екологічний правопорядок, право повинно, володіючи екологічною сутністю, у своєму змісті, у властивих йому формах виражати сукупність екологічних вимог, які випливають із законів природи та слугують для побудови надсучасної моделі екологічно виваженої поведінки людей, закріпленої в нормах права. Правові норми закріплюють екологічні вимоги в якості обов'язкових з метою збереження якості навколишнього природного